

**Referat fra første møde i Vandløbsforums arbejdsgruppe 1 om
prioritering af en styrket vandløbsbindsats gennem en vurdering af
danske vandløbs naturværdi d. 20. september 2013**

Eksterne deltagere:

Lisbeth Jess Plesner, Dansk Akvakultur
Winnie Heltborg Brøndum, Videncentret for Landbrug
Erik Jørgensen, Landbrug & Fødevarer
Niels Peter Nørring, Landbrug & Fødevarer
Poul Vejby-Sørensen, Bæredygtigt Landbrug
Jan Hjeds, Danske Vandløb
Søren Hansen, Danske Vandløb
Jan Pedersen, Danmarks Naturfredningsforening
Henning Mørk Jørgensen, Danmarks Naturfredningsforening
Jens-Ole Frier, Danmarks Sportsfiskerforbund
Kaare Manniche Ebert, Danmarks Sportsfiskerforbund
Jens Pedersen, KTC
Sten Bøgild Frandsen, KTC
Claus Paludan, KL
Anne-Marie Knuth-Winterfeldt, NaturErhvervstyrelsen
Nikolai Friberg, DCE
Hans Thodsen, DCE
Peter Kaarup, Naturstyrelsen
Katrine Fabricius, Naturstyrelsen
Heine Glüsing, Naturstyrelsen
Lykke Guldbrandt, Naturstyrelsen

Dagsorden, jf. mødeindkaldelse af 9. september 2013

- 1) Godkendelse af dagsorden
- 2) Godkendelse af kommissorium
- 3) Godkendelse af projektbeskrivelse
- 4) Værktøj for udvælgelse af vandløb med højt naturpotentiale i VP2 ~ Oplæg ved DCE
- 5) Værktøj for udvælgelse af vandløb med højt naturpotentiale i VP2 ~ Drøftelse af rangering af kriterier
- 6) Drøftelse af de brede samfundsmæssige værdier, der kan indgå i prioriteringen
- 7) Den videre proces
- 8) Evt.

~oOo~

Ad dagsordenspunkt 1)

Naturstyrelsen ved kontorchef Peter Kaarup (PK) bød velkommen.

Dagsordenen blev herefter godkendt uden bemærkninger.

Ad dagsordenspunkt 2)

Ved gennemgang af kommissoriet spurgte Danmarks Naturfredningsforening og Landbrug & Fødevarer til forståelsen af "referencetilstanden". Landbrug & Fødevarer spurgte ligeledes til spørgsmålet om interkalibrering.

PK foreslog, at der i gruppens leverance vil indgå et afsnit om det juridiske grundlag for arbejdet, herunder om sammenhængen mellem referencetilstand og målfastsættelse. Naturstyrelsen ville lave et sådant oplæg.

På baggrund af forslag fra Dansk Akvakultur blev besluttet, at "kan" erstattes med "skal" i kommissoriets 5. afsnit, 2. sætning.

Danske Vandløb ønskede at nævne EU's retningslinjer i kommissoriets 6. afsnit, 3. sætning samt slette teksten efter "vandrammedirektivet". Kompromiset blev at tilføje en reference til retningslinjerne, men samtidig beholde den efterfølgende sætning om sammenhængen mellem referencetilstand og målfastsættelse.

Bæredygtigt Landbrug støttet af Danske Vandløb ønskede at tilføje en længere sætning, hvor det specifikt nævnes, at afvanding er en samfundsmæssig interesse, hvilket Danmarks Naturfredningsforening og Danmarks Sportsfiskerforbund var uenige i, idet man på den måde ville forud gribe diskussionerne af de samfundsmæssige værdier. Der blev nået enighed om visse sproglige ændringer i kommissoriet for at understrege, at gruppen *først* drøfter naturfaglige kriterier for vurdering af hvilke vandløb, der har naturmæssig værdi, og *herefter* drøfter, hvilke der skal målsættes af ud fra brede samfundsmæssige betragtninger. Naturstyrelsen ville komme med forslag til en konkret formulering.

Danske Vandløb støttet af Landbrug & Fødevarer og Bæredygtigt Landbrug ønskede, at målfastsættelse skulle indgå som en del af gruppens arbejde, da man fandt, at de nuværende mål er urealistiske. KTC ønskede også målfastsættelse drøftet, idet man dog påpegede, at mål kun var fastsat for højt få steder. Dette afviste PK med henvisning til, at gruppens drøftelser vedrører kriterier for udpegning af vandløb i 2. generation vandplaner. Danske Vandløb's ønske om, at der oprettes et forum/en arbejdsgruppe, hvor spørgsmålet om målfastsættelse kunne drøftes, blev noteret fra styrelsens side.

KTC spurgte til sammenhængen mellem forslaget om ny lov om vandplanlægning, der netop er sendt i høring. PK understregede, at arbejdsgruppen havde til opgave at anbefale til det politiske niveau hvilke overordnede kriterier, der skal lægges til grund, når man udvælger vandløb til at indgå i vandplanerne. De vandløb, der indgår i vandplanerne, vil da blive målsat efter vandrammedirektivets og den ny lovs regler, mens dette ikke er tilfælde for vandløb, der ikke kommer til at indgå i vandplanerne.

KTC spurgte ligeledes til sammenhængen med NBL's § 3. Naturstyrelsen påpegede, at dette spørgsmål drøftes i arbejdsgruppe 5 under Vandløbsforum.

Endeligt blev der under punktet drøftet formuleringerne i kommissoriets afsnit om forudsætninger, hvor Danske Vandløb støttet af Landbrug & Fødevarer og Bæredygtigt Landbrug ønskede, at gruppens arbejde skulle "følge" vandrammedirektivet mod kommissorieudkastets formulering om at "ligge indenfor rammerne" af direktivet. Danmarks Naturfredningsforening understregede, at direktivet fastlægger fælles mål i EU, men ikke hvordan, medlemsstaterne skal nå derhen. Slutteligt blev gruppen enig om, at Danske

Vandløbs forslag kunne imødekommes, idet Danmarks Naturfredningsforenings pointe stadig ville være gældende med den nye formulering.

Naturstyrelsen ville rette kommissoriet til med henblik på endelig godkendelse ved næste møde i gruppen.

Ad dagsordenspunkt 3)

Projektbeskrivelsen blev godkendt med de konsekvensrettelser, som rettelserne i kommissoriet affødte.

Ad dagsordenspunkt 4)

Forskere ved DCE, Aarhus Universitet, Nikolai Friberg og Hans Thodsen, fremlagde det oplæg om naturfaglige kriterier til udpegning af vandløb i næste planperiode, som tidligere var blevet cirkuleret til kredsen. Det blev pointeret, at der var tale om kriterier udpeget ud fra naturfaglig viden. Der kunne være andre kriterier, men dette var disse, DCE vurderede kunne benyttes til udvælgelse af vandløb på et overordnet niveau.

DCE kom indledningsvist ind på forudsætningerne for projektet, idet det blev påpeget, at der kun findes data af tilstrækkelig kvalitet for de 22.000 km vandløb, der er målsat i 1. generation vandplaner, samt for de 6.000 km, der udgik af planerne inden den seneste høring. DCE forventede dog, at en stor del af de ca. 42.000 km vandløb, der på denne måde ikke var inkluderet i oplægget, ikke har stort naturpotentiale.

DCE understregede ligeledes, at det trods en række måleusikkerheder – fx i forbindelse med udregningen af fald, der er behæftet med betydelig usikkerhed for konkrete vandløb – overordnet var muligt at danne sig et billede af brugbarheden af det enkelte naturfaglige kriterium. KTC nævnte i den forbindelse, at man kunne kvantificere problemet med fald ved at udvælge én eller flere kommuner og tjekke i forhold til regulativerne. DCE medgav, at dette var en udmærket øvelse, der dog ville være for tidskrævende i forhold til projektets tidsramme.

DCE gennemgik herefter de forskellige delelementer i oplægget:

Ift. vandløbstypen var den faglige begrundelse, at bredden på vandløbet har betydning for de fysiske og kemiske tilstande i vandløbet. Danmarks Naturfredningsforening nævnte i den forbindelse, at kriteriet ikke kunne stå alene, da meget små vandløb stadig kunne have et godt naturpotentiale. DCE var enige denne betragtning.

Ift. landskabstype var pointen, at potentialet afhænger af, i hvilket område vandløbet ligger. Danske Vandløb spurgte i den forbindelse til, om dette var grunden til, at Lolland havde svært ved at nå målopfyldelse. DCE nævnte, at dette var en medvirkende faktor, men at man måtte se på det enkelte vandløb i detalje for at finde den endelige grund, da der indenfor landskabstyperne kan være forskel i fx topografi og dermed vandløbenes faldforhold.

Ift. vandløbshældningen var kriteriet fordelt på type vandløb (baseret på vandløbsbredden). I forbindelse med gennemgang af dette kriterium blev spørgsmålet om virkemidler nævnt, men DCE henviste til, at spørgsmålet herom ikke var en del af opgaven i dette projekt. I forbindelse med vandløbshældningen blev også drøftet usikkerhed ved beregningerne heraf, men DCE understregede, at hældningen under alle omstændigheder giver en indikator for naturpotentialer,

som dog skal ses i sammenhæng med andre faktorer. Et lavt fald var ikke i sig selv lig med, at vandløbet ikke havde et godt naturpotentiale.

Ift. vandløbets skikkelse nævnte DCE, at der skulle tages visse forbehold i forbindelse med udregningen af sinuositeten, men at beregningerne overordnet var brugbare som kriterium.

Ift. arealanvendelse forklarede DCE, at spørgsmålet handlede om hvilke påvirkninger, der kom fra de vandløbsnære arealer. Derfor ville vandløb beliggende ved landbrugsarealer have en negativ betydning for vandløbets naturpotentiale. Landbrug & Fødevarer spurgte i den forbindelse til kvælstofs påvirkning af vandløbet, hvortil DCE kunne oplyse, at ny forskning viste, at der kan observeres effekter af næringsstoffer i vandløbet. Dvs. vandløbet ikke kun er transportør af kvælstof og fosfor, som tidligere antaget.

Ift. fysisk indeks var dette et kriterium, der meget godt illustrerede potentialet i et vandløb. På spørgsmål fra Danske Vandløb kunne DCE desuden oplyse, at modifikation af vandløb kan trække ned på indeksscoren, men at dette ikke nødvendigvis er tilfældet.

DVFI var et kriterium, som ifølge DCE burde indgå i anden generation vandplaner. Vandløb med en score på 5, 6 eller 7 burde eksempelvis indgå i de kommende planer. Dansk Akvakultur spurgte til de nye kvalitetselementer, som kunne forårsage, at nogle vandløb ikke længere havde målopfyldelse. DCE fastholdt, at det pt. ikke ville give mening ikke at medtage vandløb, der havde målopfyldelse. Danske Vandløb pointerede, at man havde medtaget vandløb med et opland på under 10 km², når de havde målopfyldelse. Man skulle genoverveje udvælgelsen af disse vandløb, når de nye kvalitetselementer blev introduceret, da disse vandløb da ikke nødvendigvis stadig havde målopfyldelse.

Afslutningsvist spurgte Landbrug & Fødevarer til datagrundlaget for kriteriet om modifikationsgrad i DCE's oplæg. DCE kunne oplyse, at man kun havde data for 1/3 af vandløbene, hvilket var hentet fra vandplanerne.

Ad dagsordenspunkt 5)

PK lagde herefter op til, at brugbarheden af de enkelte kriterier samt hvordan, disse skaleres, skulle drøftes.

Af indledende betragtninger blev det af Danske Vandløb fremhævet, at et grundlæggende udvælgelseskriterium burde være, at vandløb med opland på under 10 km² ikke burde medtages i vandplanerne. KTC, Danmarks Naturfredningsforening og Danmarks Sportsfiskerforbund var uenige i dette synspunkt, da mange små vandløb er helt centrale for fx fiskebestanden. Ørreden ville få et alvorligt knæk i bestanden, hvis de små vandløb ikke blev taget med i planerne. Danske Vandløb pointerede, at blot fordi et vandløb ikke var medtaget i vandplanerne, betød det ikke, at man ikke kunne lave en indsats for det. KTC nævnte, at i krisetider ville realiteten blive, at man ikke prioriterede ressourcerne til det. DCE informerede om, at der i EU-kommissionen er påbegyndt et arbejde, hvor det drøftes, om små vandområder i højere grad skal inkluderes i vandplanerne. DCE præciserede, at når man i EU-sammenhæng talte om små vandområder, var det områder med et oplandsareal på under 10 km². Naturstyrelsen forsikrede, at der i leverancen for gruppen ville indgå et afsnit om, hvad EU's retningslinjer siger om at medtage små vandområder i vandplanlægningen.

Landbrug & Fødevarer spurgte desuden til interkalibreringen af de små vandområder.

Af yderligere generelle betragtninger spurgte Videncentret for Landbrug, om det ville være muligt at identificere vandløb ud fra et kontinuitetskrav. Naturstyrelsen anførte at der bør arbejdes efter at der er helhed i de vandløb, der medtages med specifik målsætning i vandplanerne.

PK bad herefter om, at de enkelte kriterier blev løbet igennem med henblik på at opnå en fælles forståelse for, om kriteriet skulle indgå i det videre arbejde som et overordnet kriterium for udvælgelse af vandløb i anden generations vandplaner.

Der var konsensus om, at vandløbstypen skulle bruges som et udvælgelseskriterium.

I forhold til landskabstype spurgte Danmarks Naturfredningsforening til, hvad dette kriterium kunne i forhold til fald. DCE forklarede, at dette kriterium giver en ekstra viden fx om bundsubstratet, således at kriteriet kunne supplere faldkriteriet. Der var på den baggrund enighed om, at kriteriet kan indgå som støtteparameter.

Når det gjaldt hældning, fandt gruppen, at kriteriet skulle medtages, idet der dog var drøftelser om problemerne i forbindelse med operationaliseringen af kriteriet pga. usikkerheden ved opgørelse af faldet ved anvendelse af højdemodel m.v..

Spørgsmålet om skalering i forhold til hældning samt drøftelse af de andre kriterier blev udsat til næste møde, idet PK reserverede resten af mødetiden til at drøfte eventuelle andre kriterier, som DCE ikke havde medtaget i sit oplæg.

Danmarks Sportsfiskerforbund foreslog i den forbindelse vandføring/km², mens Videncentret for Landbrug foreslog lyspåvirkning. DCE kunne oplyse, at der ikke findes data på disse kriterier. KTC foreslog arealpåvirkning i forhold til vandløbsbredde, hvilket DCE godt ville kunne krydse data på. Ligeledes blev foreslået okkerpåvirkning samt saltvandpåvirkning.

Ad dagsordenspunkt 6)

Der var ikke tid til at drøfte punktet indenfor den afsatte mødetid. Punktet tages op til næste møde i gruppen.

Ad dagsordenspunkt 7)

Det blev besluttet, at der skulle holdes et ekstra møde i gruppen inden efterårsferien, hvor drøftelserne under dagsordenspunkterne 5 og 6 kunne fortsættes. Herefter ville det være muligt for DCE at regne videre på de kriterier og skaleringer, som gruppen havde foreslået.

Ad dagsordenspunkt 8)

Der blev udtrykt ønske om, at der fremadrettet blev holdt møder i Jylland/på Fyn, hvilket Naturstyrelsen noterede sig.